

Güney Kore Tarih Ders Kitaplarında Türk ve Osmanlı Algıları *

Ahmet Şimşek**

Ee Young Cou***

Öz

20. yüzyılda yaşanan uluslaşma süreçleri eğitim sistemlerini biçimlendirdi. Tarih dersleri de bundan bir yönüyle olumsuz etkilendi. Ötekiler yaratma konusunda tarih ders kitapları bir araç haline getirildi. Bu sorunu çözmek için pek çok uluslararası girişim oldu. Bunun için tarih ders kitapları incelendi. Bu çerçevede geniş bir literatür oluşmuştur. Bu çalışmada Güney Kore tarih ders kitaplarında Türk ve Osmanlı imajının durumu incelenmiştir. Tarama yöntemi ile tespit edilen kitaplardan, doküman analizi tekniği ile veri toplanmıştır. Bulgulara göre Güney Kore tarih ders kitaplarında Türk tarihiyle ilgili pek çok konu yer almakta ve Hunlardan Türkiye Cumhuriyetine kadar birçok konu işlenmektedir. Bunların içinde Osmanlı tarihi en geniş konu olarak yer almıştır. Kitaplarda gerek metin gerekse görsel unsurlarda Türklere ilişkin birkaç bilgi hatası dışında, bariz bir olumsuzluğa rastlanmamıştır. Bu olumlu durum Güney Kore'nin demokratik bir devlet olarak tarih ders kitaplarında evrensel ve çağdaş bir eğitim bakış açısını benimsediğini ve ötekileştirmeye karşı bir yaklaşım izlediğini göstermiştir.

Anahtar kelimeler

Tarih dersi, tarih eğitimi, tarih ders kitabı, Kore ders kitapları, Türk imajı, Osmanlı imajı.

* Makalenin konusunu oluşturan Kore tarih ders kitaplarındaki incelemenin yapılması ve verilerin toplanması ikinci yazar tarafından yapılmış olup, verilerin analiz edilip değerlendirilmesi ve makale halinde raporlaştırılması birinci yazar tarafından yapılmıştır.

Geliş Tarihi: 17 Kasım 2016 – Kabul Tarihi: 01 Ağustos 2017

Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz:

Şimşek, Ahmet ve Ee Young Cou (2019). "Güney Kore Tarih Ders Kitaplarında Türk ve Osmanlı Algıları". *bilig – Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi* 89: 143-170

** Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi – Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3591-8180>

ahmetsimsek@istanbul.edu.tr

*** Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tarih Eğitimi Yüksek Lisans Programı mezunu

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2341-3396>

sevgicho@gmail.com

Giriş

Modernleşme ve uluslaşma süreçleri her coğrafyada ve toplumda farklı biçimde gerçekleşti. Buna rağmen eğitim ve okullaşma gibi toplumu değiştirmek/dönüştürme potansiyeli olan araçlara, bu süreçteki her toplum benzer ilgileri gösterdi. Eğitimin, yurttaş yetiştirme amacına yönelik inşa edilen vatandaşlık ve tarih derslerinin rolü her ülkede çok önemsendi (Seydol 1959, Konuk 1963, Kaynaradağ 1984, Turan 1985, Yuvalı 1987, Koçak 1992, Ersanlı 1996, Kabapınar 1992, Safran 1999, Öztürk 2001, Türker Tekin 2002, Alper 2002, Şimşek 2002, Köken 2002, Kaya vd. 2004, Şimşek 2007, Demircioğlu 2008, Şıvgın 2009, Öztaş 2009, Sarıoğlu 2010, Aslan 2011, Aslan 2012, Akman 2011, Şimşek 2012, Çapa 2012, Kaya 2002, Şimşek 2013). Uluslaşma sürecinde ihtiyaç duyulan “biz” duygusunu güçlendirecek olan “şanlı geçmişimiz” mottosu, tarih derslerinin en önemli amacı olurken, başka toplumların o kadar da “şanlı” olmadıklarını dile getirme yaklaşımları, belki farkında olunmaksızın hızlıca kabul gördü. Böylelikle 20. yüzyıldaki tarih derslerinin içeriği; “biz”den olmayanı eksik, kusurlu, kötü, olumsuz göstererek, bir anlamda “biz”i yüceltmek için yapılageldi (Safran ve Ata 1996, Pingel 1998, Copeaux 2000, Pingel 2003, Şimşek ve Alaslan 2013, Şimşek 2016).

Millî kimliği inşa için biçilen misyon adına biçimlenen modern tarih öğretiminin iki temel üzerinden kurgulandığını söylemek mümkündür. Bunlar, öğretmen ve müfredat ile ders kitaplarıdır. Müfredatın derste konu edilmeyip ders kitabını biçimlendirdiği ve öğretmenlerin de sonuçta ders işlerken bu ders kitaplarını okuttukları düşünülürse, tarih dersleri için kitapların merkezî rolü çok daha iyi anlaşılabilir. Bu sebepten özellikle 2. Dünya Savaşı sonunda devletler tarafından başlatılan *barışçı* tarih çalışmalarında öncelikli konu, ders kitaplarındaki kin ve düşmanlık tohumları eken bilgi, ifade ve görsellerin düzeltilmesine yönelik olmuştur (Şimşek ve Alaslan 2013).

Modern tarih ders kitapları “biz”in dışında kalan diğer toplumlara ve topluluklara ilişkin öyle ya da böyle bir dost-düşman bakış açısına (perspektive) sahiptir. Bu bakış açısı genellikle tesadüfî ve geçici değil, yaşanan tarihsel deneyimler, kültürel birikim, inançlar ve güncel siyasetin toplamından oluşur. Biz dışında kalan diğerlerinin tanımlanmasının bir bakıma “biz”in ontolojik koşulu olduğu düşünülürse, “öteki”nin konu edilmesinin kaçınılmazlığı anlaşılabilir. Bu sebepten “biz”i iyi anlayabilmenin bir başka yolu “öteki”nin iyi anlaşılması olduğu söylenebilir.

Ülkelerin tarih ders kitaplarında niteliği, sıfatları, nitelenme dereceleri vs. değişse de bu bahsedilen “öteki”nin yer aldığını söylemek mümkündür (Şimşek 2016). Ancak bazen bu “biz”in dışında kalanlar, bütünüyle ya da kısmen olumsuz bir tanımlamaya sahip olmayabilir. Bu durum genelde coğrafi olarak uzak ve birbiriyle ilişkileri her açıdan sınırlı toplumların geçmişlerine dair ortaya çıkabilir. Güney Kore ile Türkiye de bu ikinci gruptan ülkelerdendir.

Güney Kore'nin Türkiye ile yakın dönem ilişkisi, halkın muhayyilesine de yansıdığı biçimiyle Kore Savaşıyla gerçekleşmiştir. 1950-1953 yıllarında Kuzey Kore ile Güney Kore arasındaki savaş, Soğuk Savaş döneminin ilk sıcak çatışmasıdır. Bilindiği üzere ABD ve müttefikleriyle Çin ve Sovyet sosyalist bloğu arasında yaşanmıştır. Bir halkı kuzey ve güney olmak üzere ikiye bölen bu savaşta Türkiye, ABD'nin bir müttefiki olarak Kore'ye asker göndermiştir. Savaşa fiilen toplamda 23.000 Türk askeri katılmış, bunlardan 734'ü şehit, 2147'si gazi olmuştur. 234 Türk askeri esir düşmüş, 175 Türk askeri ise kayıp olmuştur. Bu durum yakın dönem gelişmesi olarak halkın hafızasına kazanmıştır (Web 1).

Güney Kore son yıllarda teknolojik ARGE faaliyetlerinde çok ileri adımlar atarak birçok büyük bütçeli teknolojik ürün pazarlayan firması sayesinde adını duyurmuştur. Bu durum Türk insanının da ilgisini çekmiştir. Bu bağlamda bu makalede Güney Kore lise tarih ders kitaplarında Türk algısı incelenmiştir. Burada kısaca Güney Kore'de tarih eğitimi değerlendirilmesini konuyu kavramak bakımından uygun görülmüştür.

Güney Kore'de Tarihi Eğitimi

Güney Kore'de tarih eğitimi ilkökul 5.sınıftan itibaren başlamakta, Lise 3. sınıfa kadar sürmektedir. İlkokul tarih dersi olarak Kore tarihi, bilim ve sosyal çalışmalar- ahlak eğitimi derslerinde öğretilmektedir. Buradaki içerik, tarih öncesi (prehistorik) dönemle İlkçağdan başlar ve günümüzdeki Kore'nin tarihini, kültürünü, önemli kişilerini ve önemli eserlerini içerir. Ortaokulda ise 2. sınıf öğrencileri *Kore Tarihi* ve *Dünya Tarihi* derslerini görürler. Bu *Kore Tarihi*, eski ve ortaçağdaki Kore tarihini kapsar. *Dünya Tarihi* ise modern çağ öncelerini içerir. Ortaokul 2. sınıf öğrencileri tarih dersini bir haftada üç saat işlemektedir. Ortaokul 3. sınıf öğrencileri *Kore Tarihi* olarak Kore'nin modern tarihini öğrenmektedirler. *Dünya Tarihi* dersinde ise modern dünya tarihi öğretilmektedir. Ortaokul 3. sınıf öğrencileri tarihi haftada iki saat işlemektedir.

Lise 1. sınıf öğrencileri için *Kore Tarihi* zorunlu derstir. Lise 1. sınıf öğrencilerinin tarihi ders konuları ise tarih öncesi (prehistorik) kültürü, Kore millet oluşumu, Goryeo ve Joseon hanedanlarının politikası, siyaseti, ekonomisi, Kore modern tarih kültürü, modern Kore kültürünün gelişme dönemi, Kore'ye Japonya saldırısı ve milliyetçi hareketler kurtuluş gelişimi, Kore Cumhuriyeti'nin kalkınması, Modern dünyada değişiklikler öğretilmektedir. Lise 2. sınıf ve 3. sınıf öğrencileri, *Dünya Tarihi* ve *Doğu Asya Tarihi* dersini seçmeli ders olarak işlenmektedir. *Dünya Tarihi* ders içerikleri, uygarlık oluşumu (Sarı Nehir medeniyeti, İndus Vadisi Uygarlığı, Mezopotamya Uygarlığı, Ege Uygarlıkları), Doğu Asya dünyası gelişimi, İslam dünyası gelişimi (Timur İmparatorluğu, Safevi İmparatorluğu, Babür İmparatorluğu, Osmanlı İmparatorluğu), Avrupa dünyasının oluşumu ve gelişimi, Çin'deki Ming hanedanı ve Çing İmparatorluğu, coğrafi keşifler, emperyalizmin ortaya çıkması ve milliyetçi hareketler (Doğu Asya, Hindistan Doğu Güney Asya, Osmanlı İmparatorluğu, Afrika), I. ve II. Dünya Savaşı, savaş sonrası dünyadaki gelişmeler ve modern dünyanın sorunlarını içerir. *Doğu Asya Tarihi* ders konuları ise Doğu Asya'nın tarihinin ve devletlerinin oluşumu, Doğu Asya dünyasının kurulması, Doğu Asya toplumunda süreklilik ve değişim, modern devletlerin kurulması ve günümüzdeki Doğu Asya'nın durumunu içerir. Lise 3. Sınıf öğrencileri, girmek istediği üniversite sınavına göre tarih dersini seçmeli olarak görmektedir. Lisede tarih dersi haftada üç saat ders olarak işlenmektedir (Web 2).

Yöntem

Bu çalışmada tarama yöntemi ile Kore'de liselerde güncel (2016) olarak okutulan tarih ders kitapları tespit edilmiştir. Üç kitaptan biri zorunlu (*Kore Tarihi*) diğer ikisi (*Dünya Tarihi* ve *Doğu Asya Tarihi*) seçmeli olarak okutulan derslerin kitaplarıdır. Güney Kore'de okutulan güncel tarih ders kitaplarına basılı olarak doğrudan ulaşılmıştır. Bu sebepten çalışma, Güney Kore'de güncelde okutulan ortaöğretim 1.-2.-3. sınıf Güney Kore tarih ders kitaplarıyla sınırlıdır. Kitapların tam künyeleri kaynakçada "incelenen ders kitapları" başlığında verilmiştir.

Araştırma için ilgili veriler, tespit edilen ders kitaplarından Türk/Osmanlı tarihiyle ilgili metin ve görselleri kapsayacak biçimde toplanmıştır. Daha sonra elde edilen verilerden ilgili metinler Türkçeye çevrilmiştir. Kitaplarda bulunan resimler ve haritalardan da Türk tarihiyle ilgili olanlar incelenmiştir. Sonra verilerin betimsel analizi yapılmıştır. Türkçeye çevrilen kısımlar çözümlenerek

bulgulara sunulmuştur. Çalışmada, ilgili ders kitaplarından bazı doğrudan alıntılar yapılarak yorumlara gidilmiştir. Yapılan doğrudan alıntılarda, ilgili kitap ismi ve alıntının yapıldığı sayfa numarası parantez içinde verilmiştir.

Bulgular

Güney Kore lise tarih ders kitapları incelendiğinde Türk ve Türkiye ile ilgili bilgilerin genel kanaatimiz olan Kore Savaşları çerçevesini çok aşan biçimde Hunlardan, Göktürklerle, Selçukludan Osmanlıya, Memluklere Türk tarihinin pek çok döneminden bilgilerin ve görsellerin yer aldığı görülmüştür. Bu çalışmada bulgular; Eski Türkler, Selçuklu ve Timurlular, Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti şeklinde dört ana başlıkta (tema) ele alınmıştır.

Bulgu 1: Kore Tarih Ders Kitaplarında Eski Türkler

Türk tarihçiliğinde Eski Türkler, genelde İslam öncesi Türk tarihini anlatmak için kullanılan bir zamansal kategoridir. Burada ağırlıklı olarak Hunlar, Göktürkler ve Uygurlar kastedilmektedir.

Dünya Tarihi kitabında Hun İmparatorluğu, 4. yüzyılda Orta Asya'dan göç eden Avrupa Hunları için kullanılmıştır. Hun İmparatorluğunun Orta Asya'dan göçebe olan Hunlar'ın uzun zamandır Altay Dağlarında yaşadığından bahis edilmiş olmasına rağmen "Hunları birleştiren Hun İmparatorluğu hükümdarı olan Atilla'nın yönlendirmesiyle batıya göç ettikleri" söylenmiştir. Burada Hunların "Germen kabilesi olan Vizigotları tehdit ettiği" belirtilmiştir (*Dünya Tarihi* 2015: 97). Bu tespit bazı yanlışlıkları içermektedir. Zira Hunlar Orta Asya kökenli bir devlet ve topluluk olmanın yanında Avrupa'ya göç ederek orada da Avrupa Hunlarını kurmuşlardır. Bu yeni devletin hükümdarı Atilla'dır. Oysa kitapta, Hunların en önemli hükümdarı Mete olmasına karşın Avrupa Hunlarının hükümdarı Atilla, tüm Hunların hükümdarı gibi sunulmuştur. Sehven yapılmış bir bilgi hatası olduğu izlenimi vermektedir.

Güney Kore'de lise 3 düzeyinde seçmeli olarak okutulan *Doğu Asya Tarihi* ders kitabında Göktürklerle de yer verildiği görülmüştür. "Göçebe Halklar" başlığı altında şu bilgiler vardır (Son 2015: 37):

- 316 yılında Beş Hu On Altı Krallık Dönemi Başlangıç
- 552 yılında Göktürkleri kuruluşu
- 582 yılında Göktürklerin Doğu ve Batı olarak ayrılması
- 744 yılında Uygur Devletinin kuruluş

Bunlardan ilki Beş Hu On Altı Krallık dönemi Çin bölgesiyle ilgilidir. Diğerlerinde ise Orta Asya Türk devletlerinin kuruluşu madde madde verilmiştir. Kitabın ilerleyen sayfalarında ise Göktürklerle ilgili olarak şu değerlendirmede bulunulmuştur:

Göktürkler Moğolistan'da ortaya çıktı. Bu durum Doğu Asya'da değişiklik yarattı. Göktürkler, 6. yüzyılda Cücenler'e bağlı olarak yaşamışlardı. Cücenler, Siyenpiler ile uzun zaman savaştıktan sonra güçsüz kalınca Göktürkler, Bumın Kağan'ın yönetiminde bağlı oldukları Cücenleri yenerek devleti kurmuştur. Göktürkler, asker kuvveti sayesinde Sui hanedanıyla barış ilişkisi sürdürmüştür. İç ticaretle sağladıkları mallarla Soğdlar'ın tüccarlarıyla birlikte İran'la ticaret yapmışlardır. Göktürkler, taht mücadelesi, iç savaşlar ve Çin'deki Tang Hanedanı'nın saldırısıyla yıkılmıştır.

6. yüzyılda Göktürkler: Kuzey Chou (Siyenpi kökenli) devleti, Göktürk Kağanına her sene 100.000 tane ipek gönderdi ve Göktürkler'den gelen elçileri çok güzel ağırladı. Kuzey Chi (Siyenpi kökenli) ise Göktürkler'e mal gönderdi. Kuzey Chou ve Kuzey Chi devleti Göktürkler'den korktu ve bu Göktürkler'in hoşuna gitti. Göktürk Kağanı "Güneyde benim iki oğlum her zaman bana saygılı olduğu için biz hiç yoksulluktan endişelenmeyiz" diye söylemiştir (Bunlar Bozkır İmparatorluğu ve Çindir) (*Doğu Asya Tarihi* 2015: 51).

Bu alıntıda Göktürklerin Orta Asya'da bir güç olarak nasıl hüküm sürdükleri belirtilmiştir. *Doğu Asya Tarihi* kitabının devamında Göktürklerle ilgili olarak Köl Tigin Yazıtlarından bir parçaya ve yazıtın resmine yer verilmiş olması ilginçtir. Tam olarak şöyle yer almıştır:

8. yüzyılda Göktürkler: "Çinliler altın, gümüş ve ipeği zorlanmadan bize verir. Çinliler tatlı sözler ile ve yumuşak ipek ile bizi kandırıp bize yakınlaşırlar. Göktürklerle yakınlaştıktan sonra Çinliler Göktürlere zarar vermiştir. Çinlilerin tatlı sözleri ve yumuşak ipeği ile kandırılan Göktürkler! Siz gerçekten öldünüz. Göktürk halkı! Tekrar aldatılırsanız mutlaka öleceksiniz" ("Köl Tigin Yazıtı", *Doğu Asya Tarihi* 2015: 51).

Burada Köl Tigin'in Yazıtındaki Çinlilerle ilgili sözlerini nakletmekle yazar, G. Koreli öğrencilere göstererek onlara Çinliler hakkındaki düşüncelerini aktarmak ister gibidir.

Resim 1. *Köl Tigin Yazıtı* (*Doğu Asya Tarihi* 2015: 51)

Göktürklerle ilgili bir küçük bilgi de *Dünya Tarihi* adlı ders kitabında dolaylı olarak verilmiştir. Sasani İmparatorluğu'nun anlatıldığı paragrafta Göktürkler ile de ticaret yaptıkları söylenmiştir (*Dünya Tarihi* 2015: 52). Yine benzer biçimde Tang Hanedanı'nın anlatıldığı kısa paragrafta Tang Hanedanı'nın kurucusu imparator Taizong'un, Göktürk Kağanlığı ve Uyгур egemenliği altına girdiği bilgisine yer verilmiştir (*Dünya Tarihi* 2015: 62). Sayfanın devamında İskit aksesuarı başlığında ise aşağıdaki görsel yer almıştır.

Resim 2. İskit Aksesuarları (*Dünya Tarihi* 2015: 62)

Bulgu 2: Selçuklu, Timurlu ve Babürlüler

Güney Kore tarih ders kitaplarında Türk tarihine ilişkin ikinci bölüm Selçuklu, Timurlu ve Babürlüler'dir. Selçuklu Türkleri olarak tanımlanan Selçukluların Orta Asya'dan göç ederek devletler kurdukları, 11. Yüzyılda Müslüman oldukları, Bağdat'ı fethederek Sultan unvanını aldıkları, Kudüs ve Anadolu'yu

olarak Bizans'ı güçsüz bıraktıkları, Müslüman toprakların genişlettikleri için Haçlı Seferlerine sebep oldukları, Haçlılar ve Moğollarla yapılan mücadeleler sonunda güçsüz kaldıklarını ve Moğolların etkisiyle çöktükleri yazılmıştır. Aşağıdaki haritada ise Selçuklu Türkleri tarafından ele geçirilen ülkeler verilmiştir (*Dünya Tarihi* 2015: 92, 103, 119).

Harita 1. Selçuklu Türkleri (*Dünya Tarihi* 2015: 103)

Yine aynı kitabın devamında Memluk (köle) askeri gücünün etkisiyle Hindistan ve Afrika'da kendi devletini kurdukları yazılmıştır. Burada kastedilen 13. Yüzyılda kurulan ve Türk tarihçiliğinde *Delhi Türk Sultanlığı* olarak adlandırılan farklı hanedanlardan oluşan devlet yapısı olmalıdır. Çünkü bu yapı Memluk askerî gücü tarafından kurulmuştur. Kitabın devamında aşağıdaki görselle de Memluk (köle) askerlerinin görünümü verilmiştir.

Resim 3. *Memluk Askerleri (Dünya Tarihi 2015: 119)*

Timur İmparatorluğuna ve devamındaki Babür Devletine öncakilere göre daha geniş yer ayrılmıştır. Aşağıdaki haritada Timur devleti (sağda) açık yeşil ile yayılmacı biçimde gösterilmiştir.

Harita 2. *Timur İmparatorluğu (Dünya Tarihi 2015: 142)*

Timur İmparatorluğu, Türk olarak tanımlanmayıp, etrafındaki ülkeleri askerî gücüyle istila ederek topraklarını genişlettiği söylenmiştir. Ancak, zaman içinde bilim ve sanat açısından gelişerek İslam kültüründe bir rol aldığı, Sermerkant'ta büyük yapılar inşa ettiği, özellikle mavi renkli çini dekoratif ve

büyük minare ile süslenen Gur-ı Emir'in meşhur olduğu belirtilmiştir. Timur İmparatorluğu'nun kültür ve sanatının, Timur'un torunu Uluğ Bey tarafından devam ettirilerek günümüzdeki Özbekistan'da İslam mimarisinin, felsefesinin ve fenninin merkezi olduğu vurgulanmıştır. Uluğ Bey'in kültür ve sanatla çok ilgilendiği, müzisyen ve şairler ile toplantı yaptığı, büyük bir gözlemevi inşa ederek astronomi ile ilgilendiği yazılmıştır (*Dünya Tarihi* 2015: 143).

Safevi Devleti'nden ise batıdaki Osmanlı İmparatorluğu, doğudaki Babür İmparatorluğu, kuzeydeki Özbekistan ile rekabet ederek İran kültürünü devam ettirdiğinden bahisle geçilmiştir (*Dünya Tarihi* 2015: 144).

Babürlüler ise çeşitli sultanlar tarafından genişletilen Babür devleti sınırlarını gösteren aşağıdaki haritadan sonra özellikle Ekber Şah odağında işlenmiştir.

Harita 3. Babürlüler (*Dünya Tarihi* 2015: 144)

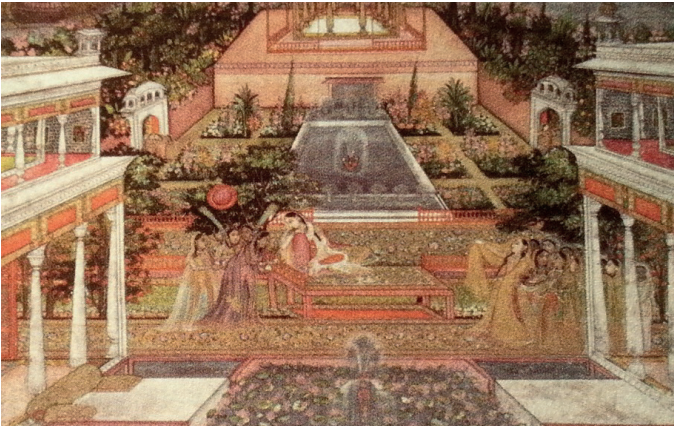
Ekber Şah'ın özellikle "dinler üstü bakışı" ve geniş inanç hoşgörüsü üzerinde durularak aşağıdaki temsili resmi yanında kendi ağzından şu satırlara yer verilmiştir:

Ben şimdiye kadar farklı olan din mensuplarına zulüm ederek dinîme geçmelerini istedim. Bunu Tanrının isteği olarak düşündüm, ama daha bilgili oldukça pişman oldum. Zorla dinlerini değiştirenlerden sadık bir dinî hayatı nasıl bekleyebilirim? Herkes kendi durumuna göre en iyi olana farklı ad koymuştur ama gerçekten insanların gücüyle anlaşılmayan bir şeyin adını koymak boştur (*Dünya Tarihi* 2015: 145).

Resim 4. *Ekber (Dünya Tarihi 2015: 145)*

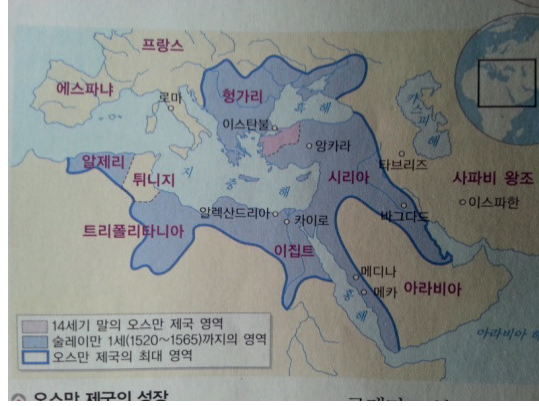
Resim hakkında ayrıca şu bilgi de paylaşılmıştır: “Dinî liderler ile tartışma yapan İmparator Ekber: soldaki siyah giyimli iki adam İsa Mesih’in misyoneridir. Ekber İmparatoru Hıristiyanlığa hoşgörülü tavır almıştır.” Babür İmparatorluğunun sanatından da bahsedilen kitapta resimlerin Pers etkisi taşıdığı, resimde içerik ve konuların bağımsız olarak geliştiği, imparatorluğun yetkisi ve kahramanların biyografileriyle, gündelik hayatın ince fırça ile detay bir şekilde yapıldığı yazılmıştır. Aşağıdaki resim de örnek olarak sunulmuştur (*Dünya Tarihi*, 146).

Resim 5. *Babür İmparatorluğu Sanatı (Dünya Tarihi 2015: 146)*

Bulgu 3: Osmanlılar

Güney Kore tarih ders kitaplarında Türklerle ilgili en geniş konu şüphesiz ki Osmanlılardır. Osmanlıların kuruluşundan, yükselme dönemi önemli gelişmelerine, sanatından mimarisine, Balkan İsyanlarından, Birinci Dünya Savaşındaki durumuna geniş ölçekte yer bulması, bir dünya devleti olmasından kaynaklanmış olmalıdır. Özellikle *Dünya Tarihi* ders kitabında Osmanlı İmparatorluğu'nun küçük bir kabileden başlayıp yeniçerilerin askerî gücü ile Asya, Afrika ve Doğu Avrupa'ya kadar topraklarını genişlettiği vurgulanmış, geniş topraklarda yaşayan farklı ırkları nasıl başarıyla yönettiği aşağıdaki genişleyen Osmanlı haritasıyla birlikte sorulmuştur (148).

Harita 4. Osmanlılar (*Dünya Tarihi* 2015: 148)

Osmanlı İmparatorluğu yönetimi ve siyaseti

Aynı kitabın devamında Osmanlı Türklerinin, Selçuklu Türklerinden sonra Anadolu'da devlet kurduğu, zayıflamış olan Bizans İmparatorluğuna padişaha bağlı kapıkulu ocağı olan yeniçeri askeri ile hücum edip devleti genişlettiği yazılmıştır. Sonrasında kronolojik olarak 1453 tarihinde Osmanlı ordusunun Konstantinopolis'i fethettiği, adını İstanbul olarak değiştirdiği ve burayı başkenti yaptığı belirtilmiştir. Devamla Osmanlı İmparatorluğunun 16. yüzyılda Mısır Memluk Sultanlığını topraklarına kattığı, halife unvanını alıp Müslümanların politik ve dinî hükümdarı olduğunu, büyük toprakları yönetmek için tımar sistemini kullandığı bilgileri yer almıştır. Hatta detay olarak Osman Gazi'nin zapt ettiği bütün yerleri tımar olarak silah arkadaşlarına ve askerlerine verdiği, bu sistemde tarım arazisinin mülkiyetinin devlete ait olduğu da belir-

tilmiştir. Devamında Osmanlı İmparatorluğunun Kanuni Sultan Süleyman döneminde en parlak dönemini yaşadığı, Anadolu'yu merkez alarak Afrika ve Avrupa'ya kadar geniş fetihler yaptığı, güçlü olan deniz kuvvetlerini kullanarak Akdeniz ticaret faaliyetlerinin artmasına katkı sağladığından dem vurulmuştur. Buna göre Osmanlı İmparatorluğu'nun deniz ticaretinin yollarına hâkim olması, Avrupa'yı yeni deniz ticaret yolları arayışına sevk etmiş, zamanla değişen deniz ticaret yollarıyla gelişen Avrupalıların karşısında Osmanlı devletinin güç kaybettiği belirtilmiştir.

Sultan, halifelik ve yeniçeri kavramlarının ne zaman ortaya çıktığı, nasıl kullanıldığı, kimlerin etkili olduğu gibi birer paragraf açıklamasının verilmesi de dikkate değerdir. Halifelik İslam dünyasında en yüksek 'dinî lider' olarak tanımlanmış, sultana, halifeliğinin de etkisiyle 'hükümdar' dendiği bilgisine yer verilmiştir. Kitapta Yavuz Sultan Selim'in, halifeliğin Osmanlı padişahlarına geçmesini sağladığı, bunun son döneme kadar sürdüğü, daha sonra Mustafa Kemal Atatürk'ün saltanatı kaldırıldığı bilgisi yer almıştır. Aşağıdaki yeniçeri resmi de bilgileri pekiştirmesi için kitapta yer almıştır (*Dünya Tarihi* 2015: 148).

Resim 6. *Yeniçeriler* (*Dünya Tarihi* 2015: 148)

Güney Kore tarih ders kitaplarında Osmanlı'nın hoşgörüsü, yönetsel başarısı olan herkesi liyakate göre değerlendirme ölçüsü dâhilinde verilmiştir. Bu konuda Busbeq'in *Türkiye Mektupları* adlı eserinden aşağıdaki alıntı yapılmıştır:

Bir gün Konsolos Hamburg, Kanuni Sultan Süleyman'ın yanına gelerek Osmanlı Devleti'nin bunca farklı dinî nasıl bu kadar barış içinde yaşatabildiğini sormuştu. Kanuni Sultan Süleyman: “Hükümdar olarak her şeyi kontrol ediyorum, bu yüzden kimse ayrılmayı düşünmüyor. Bu kadar büyük bir devleti yöneten kişiler aslında kölelikten gelmektedir. Başka ülkeler kölelerden utanıyor, ama bizim düşüncemiz farklı. Biz insanların kaderlerini doğdukları yerlerden dolayı değil yetenekleriyle değiştireceğini düşünüyoruz. İnsanlarının yeteneğine nerede doğdukları değil her zaman kendi disiplin ve gayretleri karar veriyor” diye yanıt vermişti (*Dünya Tarihi* 2015: 148).

Bu durum Osmanlı denizcisi ve Kaptanıderyası Barbaros üzerinden de pekiştirilmiştir. Aşağıdaki resminin verildiği Barbaros için “Yunan asıllıydı ve Osmanlı Devleti'nin deniz kuvvetlerinde emsalsiz biriydi. Farklı bir ırktan geldiği halde Barbaros gibi Osmanlı Devleti'nde önemli rol almış olanlar çok vardı” denmiştir (*Dünya Tarihi* 2015: 149).

Resim 7. *Barbaros* (*Dünya Tarihi* 2015: 149)

Osmanlı Devletiyle ilgili diğer kısa yazılar ise Avrupa ve Dünya siyasetine nasıl yön verdiği ve etkilediği anlatılmıştır. Rönesans'ın, Osmanlı İmparatorluğu'nun saldırılarından dolayı İtalya'ya gelen Bizans bilim adamlarının, Antik

Yunan ve Roma dönemindeki sanat, bilim, felsefe ve mimarlıkla yeniden bağ kurmalarıyla tekrar kurulmalarıyla başladığı (*Dünya Tarihi* 2015: 151) yazılmıştır. Buna ek olarak Haçlı Seferlerinden dolayı Akdeniz ticaretinin gelişmesiyle Osmanlı İmparatorluğu'nun Doğu Asya'nın ticareti merkez olduğu (*Dünya Tarihi*, 154), yeni deniz yolları keşfetmeden önce Doğu Asya ile Avrupa yolları İslam tüccarlarının rol aldıkları, 16. yüzyılda Babür İmparatorluğu, Safevi Devleti ve Osmanlı İmparatorluğu ticareti geliştirmesiyle İslam tüccarlarına aktif rol verildiği, Osmanlı İmparatorluğunun Akdeniz'e hâkim olması sayesinde Asya ile Avrupa'nın bölgedeki ticaretini elde ettiği belirtilmiştir. Osmanlı İmparatorluğu başkenti olan İstanbul'un baharat, ipek, kahve satılan uluslararası ticaret merkezi olduğu, ayrıca Medine ve Mekke'ye giden hacılardan dolayı ticaretinin daha yoğunlaştığı bilgisi yer almıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun, yabancı tüccarlar ile devletin mali güvenliğini sağlamak, ticareti düzenlemek ve geliştirmek amacı ile ticaret kuralları koyduğu, pazarlarda devlet memurları çalıştırarak, ticareti kontrol ettiği bilgisi de aşağıdaki harita ile birlikte sunulmuştur (*Dünya Tarihi* 2015: 165).

Harita 5. *Baharat Yolu* (*Dünya Tarihi* 2015: 165)

Osmanlı kültürü ve sanatı

Osmanlı İmparatorluğu'nun, dışarıdan gelen çeşitli mallarla birlikte, kültür ve sanatının da geliştiği vurgulanmıştır. Bu yüzden hem ekonomi hem de kültür açısından zenginliğin yaşandığı, özellikle İstanbul'un ticaret ve kültürel açıdan bir merkez olduğu belirtilmiştir. Osmanlı hoşgörüsü ise şöyle açıklanmıştır:

Osmanlı İmparatorluğunun geniş topraklarında, farklı din, dil ve ırka mensup topluluklar reaya sınıfını oluşturduğundan iyi yönetim için devletin adalet ve hoşgörü politikası izlemesi gerekiyordu. Osmanlı Devleti'nde millet sisteminde Müslümanlar dışındaki devlete vergi veren herkes ticaretle uğraşabiliyordu. Osmanlı devletinin resmi yazışmalarında Türkçe kullanılmıştır ama farklı milletler kendi dillerini rahatlıkla yaşatmışlardır. Mesela Arapça, Farsça, Yunanca... (*Dünya Tarihi* 2015: 149)

Kitabın devamında Osmanlı İmparatorluğu kültürünün, İslam kültürü üzerinde Bizans, İran, Türk, Avrupa ve diğer Asya kültürlerinin bir birleşimi olduğu işlenmiştir. İslam ilmi devam ederek gelişmiş olan astronomi, coğrafya ve matematiğin, arabesk tarzında desenler ile İran resim sanatının (minyatür) bu zamanda yaygınlaştığı belirtilmiştir. Arabesk tarzı desenlerden oluşan çininin, Avrupa ve İslam ülkelerine ihraç edildiği, büyük camilerin inşa edildiği, en önemlisinin de Blue Mosque olarak adlandırılan Sultan Ahmet Cami'sinin olduğu yazılmıştır. Osmanlı mimarisinin özelliklerinin tanımlandığı başka bir yerde Sultan Ahmet Cami'sinin (Blue Mosque), Osmanlı İmparatorluğu'nun en önemli eserinden biri olduğu, minarelerinin kaleme benzediği aşağıda verilen fotoğrafıyla birlikte yer almıştır.

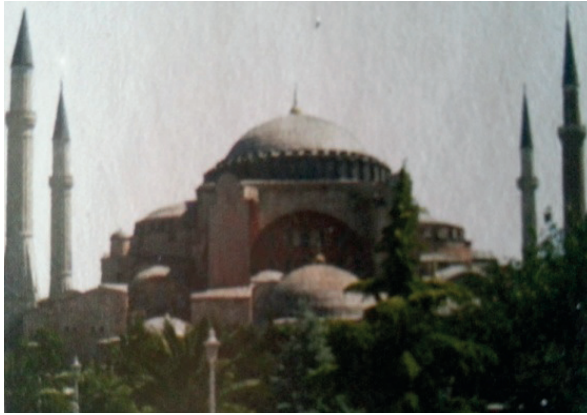
Resim 8. *Sultanahmet* (*Dünya Tarihi* 2015: 149)

Çarşı kavramı aşağıdaki resimle birlikte şöyle tanımlanmıştır: “Avrupa ile Asya’ya bağlı olan İstanbul’un merkezinde çarşılar çok gelişmiştir. Baharatlar satılan bir çarşı vardır.”

Resim 9. *Osmanlı Çarşısı* (*Dünya Tarihi* 2015: 150)

Yine aynı kitabın devamında Bizans imparatoru Jüstinyen tarafından inşa edilen Ayasofya'nın, Osmanlı İmparatorluğu'nun İstanbul'u fethetmesiyle birlikte minareler eklenerek oluşan bugünkü görüntüsüne yer verilmiştir (164).

Resim 10. *Ayasofya (İstanbul)* (*Dünya Tarihi* 2015: 164)

19. yüzyılda Osmanlı Devletindeki gelişmeler

G. Kore tarih ders kitaplarının, Osmanlı'nın 19. yüzyıldaki gelişmelerine, Yunan İsyanı, Kırım Savaşı, Tanzimat Fermanı, Kanuni Esasi, Jön Türkler, Osmanlı-Rus Savaşları, Vahabilik, Kavalalı Mehmet Ali Paşa ve Balkan İsyanları gibi pek çok ayrıntılı konuyu içermesi oldukça şaşırtıcıdır. Bu durum ancak, Osmanlı İmparatorluğunun bir dünya devleti olmasıyla açıklanabilir görünmektedir.

Güney Kore tarih ders kitaplarında ayrıntılı biçimde yer bulan bu konulardaki anlatımın oldukça tarafsız ve olgulara odaklı olduğu görülmüştür. Örneğin Yunanistan'ın bağımsızlığını kazanması konusu şu şekilde sunulmuştur:

Bizans İmparatorluğu yıkıldıktan sonra Yunanistan'ın halkı Osmanlı İmparatorluğu himayesi altındaydı. Osmanlı İmparatorluğu vatandaşı olan Yunanlılar, Osmanlı egemenliğine karşı isyana başlamıştı. Osmanlı devleti buna karşı çıktı. Avrupa ülkeleri Osmanlı İmparatorluğu'nun güç kaybetmesi ve dağılması amacı ile Yunanistan'ı desteklediler. Osmanlı İmparatorluğu İngiltere, Fransa ve Rusya'nın deniz kuvvetlerine karşı savaştı. Osmanlı İmparatorluğu savaşı kaybetti. Londra'da yapılan toplantıda Yunanistan bağımsızlığını ilan etti. Sonunda Osmanlı İmparatorluğu, Yunanistan'ın bağımsızlığını Edirne Antlaşması ve İstanbul Antlaşması ile kabul etti (*Dünya Tarihi* 2015: 193).

Kırım Savaşı (1853- 1856) konusunda da benzer bir yol izlenmiştir (*Dünya Tarihi* 2015: 201). Şu tarz tespitler de oldukça objektif sayılabilir:

Asya, Avrupa ve Afrika'ya kadar büyük topraklara sahip Osmanlı Devleti, 19. yüzyılda İngiltere ve Rusya'nın etkisiyle parçalanmaya başladı. Bu dönemde Osmanlı'ya Batılı anlamda düşünce biçimi ve yönetim şeklini getirmek için Avrupa'dan esinlenerek yapılan programlı yenilik ve kültür hareketi olan Tanzimat hareketleri ortaya çıktı. Tanzimat Fermanı'na göre, anayasa önünde herkes eşittir, mahkemeler herkese açıktır, vergiler herkesin gelirin göre düzenli bir şekilde alınacaktır. Kısaca mal ve mülk sistemi, askerlik sistemi, eğitim sistemi gibi faaliyetlere düzenleme getirilmiştir. 1876 yılında Mithat Paşa, Osmanlı Anayasası olan Kanuni Esasi'yi hazırlatmış ve sadrazamlık yapmıştır. Ancak Sultan Abdülhamid döneminde, mutlakiyet yöntemine geri dönmüştür. Eğitilmiş Türklerden oluşan Genç Türkler (Jön Türkler), Osmanlı Devleti'nde Meşrutiyetin gelmesini ve meclis yöntemini istemişlerdir. Jön Türkler, Meşrutiyetin kabulüyle kadınlara ayrımcılık yapılmaması, basında özgürlük olması, Modern kurumların oluşması için reformlar yapmayı amaç edinmiştir. Jön Türkler, aşırı Türk milliyetçisi olup diğer ırk ve milletler arasında çatışmalara

yol açmıştır. Arap bağımsızlık hareketlerine ve Arap milliyetçiliğine büyük ölçüde baskı uygulamıştır (*Dünya Tarihi* 2015: 238).

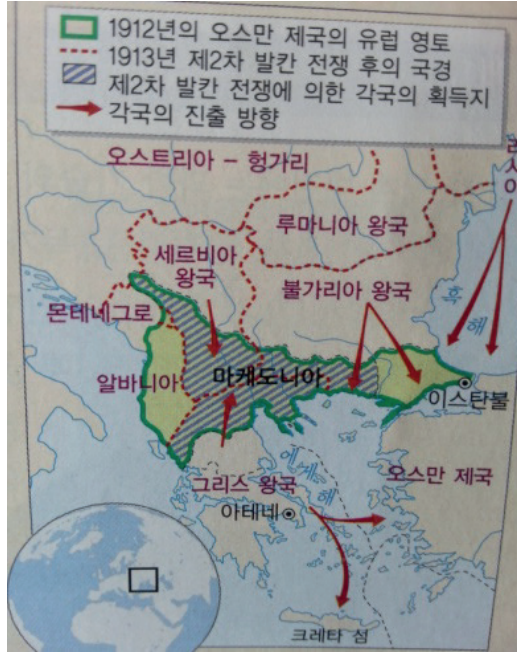
Yukarıdaki geniş alıntıda sadece son iki cümlenin Jön Türklerle değil, onların dönüşerek devamı sayılabilecek İttihat ve Terakki Cemiyeti'yle karıştırıldığı söylenebilir. Burada konu olan iki cümlenin ilkinde bir kronoloji hatası olduğu düşünülmektedir. İttihat ve Terakki, “düvel-i muazzama”ya karşı Osmanlı'nın daha fazla toprak kaybını engellemek ve Avrupa karşında geri kalan alanlarda ilerleme sağlamak için hükümet olmuştur. Ancak 1908'de 2. Meşrutiyet ilan edilir edilmez hem “düvel-i muazzama”dan olan komşu devletlerden Avusturya-Macaristan, Bosna-Hersek'i ilhak etmiş, hem de Bulgaristan prensliği bağımsızlığını ilan etmiştir. Türk olmayan halkların giderek bağımsızlıklarını ilan etmeye yönelik teşebbüsleri sonucu İttihat ve Terakki, devletin kurtuluşunu Türk milliyetçiliğinde görmeye başlamıştır. Bu durumda kitapta iddia edildiği gibi Jön Türkler veya İttihat-Terakki Cemiyeti “aşırı Türk milliyetçisi” oldukları için “diğer ırk ve milletler arasında” çatışma çıkmış değildir. Tam tersine bir durum söz konusudur. İttihat ve Terakki, örneğin Yunan ve Bulgar kiliseleri arasındaki anlaşmazlıkların çözümüne katkıda bulunmuştur. Bu durumda doğru yorum, 1826'daki Yunan bağımsızlığından beri imparatorluktaki “diğer ırk ve milletler”in isyan ve ayrılmaları sonucu, Jön Türkler arasında Osmanlı Devletini koruyucu fikir olarak Türk milliyetçiliğinin geliştiğidir. İkinci cümledeki sorun ise Arap bağımsızlığı ile ilgili kullanılan dilin aynı kitapta Yunan bağımsızlığı anlatılırken kullanılan objektif dilden oldukça farklı oluşudur.

II. Meşrutiyeti anlatan, “disiplin, adalet, düzen, yaşasın anayasa” sloganlarını barındıran meşhur fotoğraf da kitapta yer almıştır.

Resim 11. II. Meşrutiyetin İlanı (*Dünya Tarihi* 2015: 236)

Dünya Tarihi, kitabının devamında, 1877-78 Osmanlı Rus savaşlarına (238), Araplarda milliyetçilik bilincini oluşturduğu söylenen Vahhabiliğe yer verilmesi, Osmanlı İmparatorluğunun zayıflamasıyla Arap ülkelerinin İngiltere, Fransa, Rusya gibi devletlerin saldırısına uğradığından bahsedilmiştir. Örnek olarak Mısır'ın, 18. yüzyılda Fransız Napolyon tarafından işgal edilmesi, sonrasında Mehmet Ali Paşa (Kavalalı) tarafından idare olunması (244), Sırbistan ile Yunanistan, Bulgaristan'ın iş birliği yaparak Osmanlı İmparatorluğu'na karşı Balkan Savaşlarını başlatmaları (253) aşağıdaki haritle birlikte olgusal işlenmiştir.

Harita 6. *Balkan Savaşları* (Dünya Tarihi 2015: 253)

Güney Kore tarih ders kitaplarında I. Dünya Savaşından sonra, Osmanlı Devletinin de diğer ittifak ülkeleri gibi muamele gördüğü, Mondros Ateşkes Antlaşması ile işgal altında olan kolonilerini bıraktığı, asker kuvvetinin sınırlandırıldığı, olağanüstü tazminat ödediği belirtilmiştir (*Kore Tarihi*, 2015: 233). Burada tek sorunlu ifade Osmanlı'nın işgal altında tuttuğu kolonilerinden bahsedilmesidir. Osmanlı'nın böyle bir kolonisi hiç olmamıştır. Kastedilen daha önce ele geçirdiği fakat son yüzyılda uluslaşarak elinden çıkan Türk

unsurların yoğun yaşamadığı yerler olmalıdır. I. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'nın durumunu gösteren haritayla konu sürdürülmüştür.

Harita 7. I. Dünya Savaşı Sonrası Avrupa (Kore Tarihi 2015: 233)

Kore Tarihi ders kitabında ise Rus Devriminin başarısı ve Wilson'un self-determinasyon önerisi ile tüm dünyanın emperyalizme karşı çıktığı, sömürülen ülkelerde bağımsızlık hareketi yayıldığı, bu bağlamda Osmanlı İmparatorluğu'nda da bağımsızlık hareketlerinin başladığı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu yazılmıştır (*Kore Tarihi* 2015: 234). Bu doğru bir ifade değildir. Zira Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı Devletinden ayrılarak bağımsızlığını kazanmış değil, aksine emperyalist devletlerin işgallerine son verilerek, onun devamı şeklinde kurulmuştur. Diğer ülkelerin Osmanlı'dan ayrılma hareketleri ise Rus Devrimi ve Wilson prensiplerinden en az yüz yıl önce başlamış, emperyalizme karşı çıkışla değil, emperyalizmin bir oyunu olarak gerçekleşmiştir. Ders kitabının ifadesindeki diğer bir yanlışlık da Wilson prensiplerinin ve hatta Rus Devriminin sömürülen ülkelerin bağımsızlık hareketlerine yol açtığı ön kabulüdür. Oysa her iki olay da böyle bir sonuca yol açmamıştır. Çünkü her iki olay da I. Dünya Savaşı sırasında gerçekleşmiş olup, dünya sömürgelerindeki bağımsızlık hareketleri genel olarak çok daha sonraları başlamıştır. Diğer yandan *Dünya Tarihi* kitabında ise "I. Dünya Savaşından sonra Osmanlı İmparatorluğu sona erdi ve Türkiye Cumhuriyeti kuruldu" denilerek durum

olgusal biçimde tanımlanmıştır (259). Şüphesiz bu daha doğru bir ifadedir. Kitabın devamında durum şöyle özetlenmiştir:

I. Dünya Savaşında yenik sayılan Osmanlı İmparatorluğu, Türk halkının yaşadığı toprakların önemli çoğunluğunu kaybetti. Mustafa Kemal Atatürk, İtilaf Devletleri ile yapılan ve adil olmayan antlaşmaların birçoğunu kabul etmeyecek, bu yükten Türk halkını kurtarmak adına, Osmanlı İmparatorluğu'nu ve saltanatı kaldırmış, yerine Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur (261).

Bulgu 4: Türkiye Cumhuriyeti

Kore Tarihi ders kitabında “Türkiye Kurtuluş Hareketi” başlığı altında I. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan Osmanlı İmparatorluğu'nu İtilaf Devletlerinin bölmeye çalıştığı, Türk milliyetçilerinin siyasî ve askerî mücadeleyle direndikleri, Türk bağımsızlık hareketinin 1920 yılında Büyük Millet Meclisi'nin açılma kararı ile güçlendiği, Büyük Millet Meclisinde Mustafa Kemal'in yönlendirmesiyle halktan destek alınmasıyla başarılı olduğu yazılmıştır. 1923 yılında TBMM (Türkiye Büyük Millet Meclisi) temsilcileriyle, İtilaf Devletleri ile Lozan Barış Antlaşması'nı imzalayarak Türkiye'nin bütünlüğünü kurtardıkları ve böylece Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu bilgisi, aşağıdaki Mustafa Kemal Atatürk fotoğrafıyla birlikte verilmiştir (235).

Resim 12. Atatürk (Kore Tarihi 2015: 235)

Soğuk Savaş dönemi

Güney Kore Dünya Tarihi ders kitaplarında Soğuk Savaş, Amerika ve Sovyetler arasındaki gerilim ve bunun diğer ülkelere yansımaları olarak işlenmiştir. Kitapta 1947 yılında Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Truman'ın, Sovyet tehdidine karşı komünizm ile silahlı mücadele veren ve komünist ülkelerin baskısı altında bulunan Yunanistan ve Türkiye'ye yardım etmek amacıyla destek olacağını Kongre'de açıkladığı (Truman Doktrini) bilgisi yer almıştır (267). Devamında 1962 yılında ise, Amerika Birleşik Devletleri'nin Türkiye'ye nükleer füze yerleştirmesinin ardından Sovyet Birliği de Küba'ya nükleer füze yerleştirdiği (Küba füze krizi) belirtilmiştir (268). *Kore Tarihi* kitabında ise Truman hakkında kısa bilgi verilmiş, Kore Savaşı'na asker gönderen 15 ülkeyle birlikte Türkiye de sayılmıştır.

Dünya Tarihi ve *Kore Tarihi* ders kitaplarında iki nokta dikkat çekmiştir. Bunlardan biri "II. Dünya Savaşından sonra Türkiye'de Komünizme ilginin yoğunlaştığı" iddiasıdır (*Dünya Tarihi*, 267). Bu tartışmalı bir tespittir. Öyle ki Truman doktrininin Türkiye ilgisini pekiştirmek için seçilmiş bir ifade tarzı gibi durmaktadır. Diğerisi ise Avrupada Yunanistan'da komünist gerillalarla zayıf merkezî hükümet arasında iç savaş çıkınca Sovyetler Birliği'nin Karadeniz'den Akdeniz'e geçit olan Türkiye'nin Çanakkale Boğazı'nı (Dardaneller) kapatmak istediği (*Kore Tarihi*, 301) bilgisidir. Bu da teyit edilememiştir.

Sonuç

Demokratik dünya devletlerinin II. Dünya Savaşından sonra barışçıl bir eğitim ve tarih eğitimi için çaba sarf ettikleri bilinmektedir. Bu çerçevede incelediğimiz Güney Kore lise tarih ders kitaplarındaki Türk ve Osmanlı imajı hakkında bazı bulgulara ulaşılmıştır. Bunların başında, Güney Kore gibi coğrafi açıdan çok uzak sayılabilecek bir ülkede lise tarih ders kitaplarında Türkler ve Osmanlılar konusunda bunca detaylı bilginin yer alması şaşırtıcı bulunmuştur. Türkiye'de Kore Savaşına asker gönderilmesiyle ilgili kamuoyunun ismen bildiği Güney Kore'de, Hunlar'dan başlamak üzere, Göktürk, Uygur, Selçuklu, Memluk, Safevi, Timurlu, Babürlü, Osmanlı, Türkiye Cumhuriyeti konularında oldukça geniş malumatın varlığı söz konusudur. Bunlardan Osmanlı İmparatorluğuna çok geniş bir yer ayrılmış olması Güney Kore tarih ders kitaplarındaki içerik kapsamının ne kadar evrensel olduğu konusunda bir ipucu vermektedir.

Güney Kore tarih ders kitaplarında yer bulan Türk ve Osmanlılara ilişkin bilgi ve görsellerin, bazı bilgi hataları olsa da oldukça olumlu resmedildiği, hatta Türkiye'deki tarih ders kitaplarına benzerlikte tanındık bilgilerin yer aldığı görülmüştür. Tarih ders kitaplarında Türklerle ilgili bilgilerin genel olarak “olgusal”, yapılan değerlendirme ve tespitlerin de Türkiye lehine olduğunu söylemek mümkündür. Bu durumun, Güney Kore-Türkiye arasındaki olumlu diplomasi yanında, Güney Kore'nin demokratik yapısıyla yakından ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Akman, Şefik Taylan (2011). “Türk Tarih Tezi Bağlamında Erken Cumhuriyet Dönemi Resmî Tarih Yazımının İdeolojik ve Politik Karakteri”. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi* 1 (1): 80-109.
- Alper, Ali Fahrettin (2002). “İlk Mekteplerde Tarih Tedrisatı”. Çev. B. Ata ve Ş. Şahan. *Türk Yurdu Dergisi* 175: 91-99.
- Aslan, Erdal (2011). “Osmanlı'nın ‘Mekatib-i İptidaiye’sinden Türkiye Cumhuriyeti’nin ‘İlk Mektepler’ine Geçişte Tarih Programlarında Değişim”. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi* 12 (48): 749-777.
- Aslan, Erdal (2012). “İmparatorluktan Cumhuriyete Geçiş Sürecinde Ortaöğretim Tarih Programlarında Değişim I: Ortamektep”. *Turkish Studies* 7 (2): 99-128.
- Copeaux, Etienne (2000). *Tarih Ders Kitaplarında (1931-1993) Türk Tarih Tezinden Türk İslam Sentezine*. 2. Baskı. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.
- Çapa, Mesut (2012). “Osmanlı İmparatorluğu’ndan Türkiye Cumhuriyeti’ne Geçiş Sürecinde Türkiye’de Tarih Öğretiminin Tarihçesi”. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 2 (3): 1-28.
- Ersanlı Behar, Büşra. (1996) İktidar ve Tarih. İstanbul: Afa Yay.
- Demircioğlu, İsmail Hakkı (2008). “Türkiye’de Tarih Eğitiminin Tarihi”. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* (6): 431-450.
- Kabapınar, Yücel (1992). “Başlangıcından Günümüze Türk Tarih Tezi ve Lise Tarih Kitaplarına Etkisi”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi* 1 (2): 143-178.
- Kaya, Hayrettin (2002). “Osmanlı’dan Cumhuriyete Tarih Dersi Müfredatı”. *Toplumsal Tarih Dergisi* 100: 44-47.
- Kaya, Ramazan vd. (2004). “Genç Cumhuriyet ve Oluşturulmaya Çalışılan Tarih Bilinci”. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (9): 3271-3281.

- Kaynaradağ, Arslan (1984). “Bir Kitap ve Bir Yazar Açısından İlkokullarımızdaki Tarih Öğretiminin Dününe Bir Bakış”. *Tarih ve Toplum Dergisi* (2): 60-62.
- Koçak, Kemal (1992). “Cumhuriyetten Günümüze Tarih Öğretimi”. *Türk Yurdu Dergisi* 12 (61): 46-50.
- Konuk, İsmet (1963). “Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi Öğretimi”. *İlköğretim Dergisi* 28 (509): 8-9.
- Köken, Nevzat (2002). “Osmanlılarda Tanzimat Dönemi Tarihçilik ve Tarih Öğretimi”. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* 3 (2): 65-77.
- Öztaş, Sezai (2009). “Atatürk Dönemi Tarih Anlayışı ve Tarih Öğretimi”. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2 (2): 94-107.
- Öztürk, Cemil ve Ali Yılmaz (2001). “Türkiye’de Harf İnkılabından Önce Kullanılan İlkokul Tarih Programları ve Ders Kitapları”. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 1 (2): 409-427.
- Pingel, Falk (1998). “Tarih Ders Kitapları Üstüne Uluslararası Araştırmalar”. *Toplumsal Tarih Dergisi* 10 (56): 40-47.
- Pingel, Falk (2003). *Ders Kitaplarını Araştırma ve Düzeltme Rehberi*. Çev. Nurettin Elhüseyni. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yay.
- Safran, Mustafa ve Bahri Ata (1996). “Barışçı Tarih Öğretimi Üzerine Çalışmalar; Türkiye’de Tarih Ders Kitaplarında Yunanlılara İlişkin Kullanılan Dil ve Yunanlılara İlişkin Öğrenci Görüşleri”. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* (1): 11-26.
- Safran, Mustafa (1999). “Osmanlı Tarih Öğretimi ve Osmanlı İmajı”. *Türk Yurdu Dergisi* (19-20): 148-149.
- Sarioğlu, M. (2010). “Egemen İdeolojik Düşüncenin İlkokul Tarih Öğretimine Yansımaları: Tanzimat’tan Cumhuriyet’in İlk Yıllarına 1839-1936”. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi* (24): 82-94.
- Seydol, İ. M. (1959). “Tanzimat’tan II. Meşrutiyet’e Kadar Tarih Kitapları”. *Terbiye* (2): 11-12.
- Şıvgın, Hale (2009). “Ulusal Tarih Eğitiminin Kimlik Gelişimdeki Önemi”. *Gazi Üniversitesi Gazi Akademik Bakış Dergisi* 2 (4): 35-52.
- Şimşek, Ahmet (2002). “İnkılap Tarihi Derslerinin Gerekeçli Tarihçesi”. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* 3 (1): 1-10.
- Şimşek, Ahmet (2007). “Türkiye’de Tarih Öğretiminin Ulusallığı ve Avrupa Merkezçilik”. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* 11 (1): 9-38.
- Şimşek, Ahmet (2012). “Türk Tarih Tezi Üzerine Bir Değerlendirme”. *Türkiye Günlüğü* 111: 85-99.
- Şimşek, Ahmet (2013). “Geçen Yüzyılda Türkiye’de Tarih Dersleri”. *Avrasya’da Türk Dili ve Tarihi Eğitimi Uluslararası Sempozyumu*. 15-18 Haziran 2013. İstanbul. 224-234.

- Şimşek, Ahmet ve Funda Alaslan (2013). “Milliyetçi Tarihten Millî Tarihe, Çatışmacı Eğitimden Barışçı Eğitime Doğru Türkiye’de Tarih Ders Kitapları”. *Akademik Bakış Dergisi* 40: 1-19.
- Şimşek, Ahmet (2016). “Başka Ülkelerin Tarih Ders Kitaplarında Türk/Osmanlı İmajını Konu Eden Tez Araştırmaları Hakkında Bir İnceleme”. *IV. Uluslararası Tarih Eğitimi Sempozyumu* (ISHE-2016). Muğla: Muğla Üniversitesi. 240-249.
- Şimşek, Ufuk vd. (2004). “Türkiye Cumhuriyeti’nin Yurttaşlık Anlayışı ve Tarihin Kullanımı”. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (9): 377-386.
- Turan, Şerafettin (1985). “Okullarda Millî Tarih Programı”. *Öğretmen Dünyası* 6 (70): 8-9.
- Türker, Tekin Nil (2002). “Tanzimat’tan Cumhuriyetin İlk Yıllarına Tarih Öğretimi ve Ders Kitaplarına Genel Bir Bakış”. *Toplumsal Tarih* 105: 50-53.
- Web 1. Türkiye Muharip Gaziler Derneği. “Kore Savaşı”. <http://muharipgaziler.org.tr/kore-savasi/> (Erişim Tarihi: 16.12.2016).
- Web 2. *Korean Institute for Curriculum and Evaluation*. “National Level Tests” <http://www.kice.re.kr/> (Erişim Tarihi: 04.11.2016).
- Yuvalı, Abdülkadir (1987). “Cumhuriyet Döneminde Tarih Öğretimi”. *Türk Kültürü* 25 (291): 389-397.

İncelenen Ders Kitapları

- Choi, S. vd. (2015). *Dünya Tarihi*. Seoul: Kyohaksa Yay.
- Gyun, H. vd. (2015). *Kore Tarihi*. Seoul: Kyohaksa Yay.
- Son, S. vd. (2015). *Doğu Asya Tarihi*. Seoul: Kyohaksa Yay.

Turkish and Ottoman Perceptions in South Korean History Textbooks*

Ahmet Şimşek**

Ee Young Cou***

Abstract

The processes of nationalization in the 20th century has shaped education systems. History lessons were also negatively affected by a further direction. History textbooks have been turned into a tool to create others. There have been many international initiatives to solve this problem. History textbooks have been examined for this. Within this framework, the literature has been written. In this study, the situation of the Turkish and Ottoman image was examined in South Korean history textbooks. The books that were determined by the survey method and the document analysis technique were examined. According to findings, there are many subjects related to Turkish history in South Korean history textbooks. From Huns to the present Republic of Turkey, many subjects are being studied. Among them, Ottoman history is the largest subject. In the books, neither the text nor the visual elements revealed any negativity except for a few information errors about the Turks. This shows that South Korea adopts a universal and contemporary educational perspective in history textbooks as a democratic state and follows an approach to against alienation.

Keywords

History lesson, history education, history textbook, Korean's textbooks, Turk's image, Ottoman's image.

* The second author was responsible for the examination and collection of data in Korean history textbooks that forms the subject of the article and datas were analyzed and evaluated and reported as an article by the first author.

Date of Arrival: 17 November 2016, Date of Acceptance: 01 August 2017

You can refer to this article as follows:

Şimşek, Ahmet ve Ee Young Cou (2019). "Turkish and Ottoman Perceptions in South Korean History Textbooks". *bilig – Journal of Social Sciences of the Turkic World* 89: 143-170.

** Prof. Dr., Istanbul University – Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Faculty of Education – İstanbul/Turkey
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3591-8180>
ahmetsimsek@istanbul.edu.tr

*** Sakarya University, Institute of Educational Sciences, Graduate of Master Programme in History Education
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2341-3396>
sevgicho@gmail.com

Образ Турции и Османского государства в южнокорейских учебниках истории*

Ахмет Шимшек**

Ээ Юнг Коу***

Аннотация

Процессы национализации в 20-м веке наложили свой отпечаток на системы образования и негативно отразились на преподавании истории. Учебники истории превратились в орудия создания “чужаков”. Для решения этой проблемы на международной арене неоднократно были предприняты определенные усилия, что привело к появлению большого количества литературы на эту тему. Данное исследование анализирует представление о Турции и Османской империи в учебниках истории в Южной Корее. Учебники охватывают материал от гуннов до современной Турецкой республики, особое внимание уделено Османской империи. В текстах и иллюстрациях учебников не было обнаружено негативности или предвзятости, кроме нескольких неверных фактов, связанных с турками. Это показывает, что Южная Корея как демократическое государство использует современные методы преподавания, которые не ведут к разделению на “своих” и “других”.

Ключевые слова

уроки истории, преподавание истории, учебники истории, корейские учебники, образ турок, образ османов

* Исследование корейских учебников истории и сбор данных осуществлены вторым соавтором, описание и анализ данных, а также подготовка статьи сделаны первым соавтором.

Поступило в редакцию: 17 ноября 2016 г. – Принято в номер: 01 августа 2017 г.

Ссылка на статью:

Şimşek, Ahmet ve Ee Young Cou (2019). “Güney Kore Tarih Ders Kitaplarında Türk ve Osmanlı Algıları”. *bilig – Журнал Гуманитарных Наук Тюркского Мира* 89: 143-170.

** проф., д-р, Стамбульский университет – Джеррахпаша, Педагогический факультет имени Хасан Али Юджея – Стамбул / Турция

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3591-8180>

ahmetsimsek@istanbul.edu.tr

*** Выпускник магистратуры Института общественных наук Университета Сакарьи.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2341-3396>

sevgico@gmail.com